

Polttamisesta kohti fossiilivapaata Suomea: haasteita ja tarvittavia vauhdittamistoimia

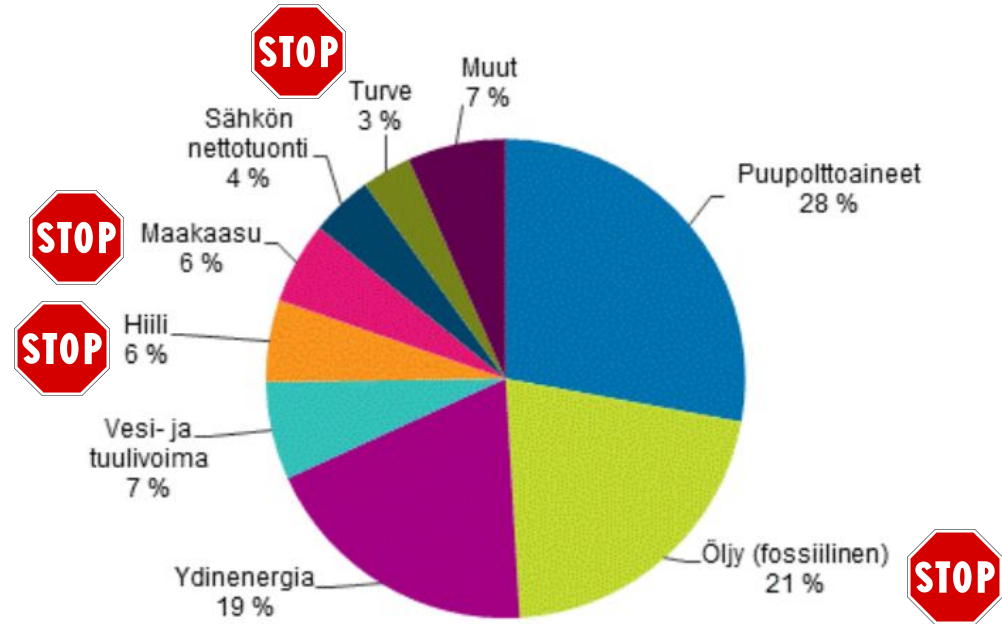
Irti polttamisesta -webinaari | Suomen Luonnonsuojeluliitto | 17.3.2022 |

Erytisiantuntija **Karoliina Auvinen** | Suomen ympäristökeskus SYKE |
karoliina.auvinen@syke.fi | Twitter: [@karoliinauvinen](https://twitter.com/karoliinauvinen) |

Hiilineutraalius ja -negatiivisuus edellyttävät systeemistä muutosta

Fossiiliset polttoaineet (36%) pitää korvata puhtailla energialähteillä ja teknologioilla, kestävillä tuotteilla ja toimintatavoilla - maan hiilivarastoja samalla vahvistaen.

Energian kokonaiskulutus 2020

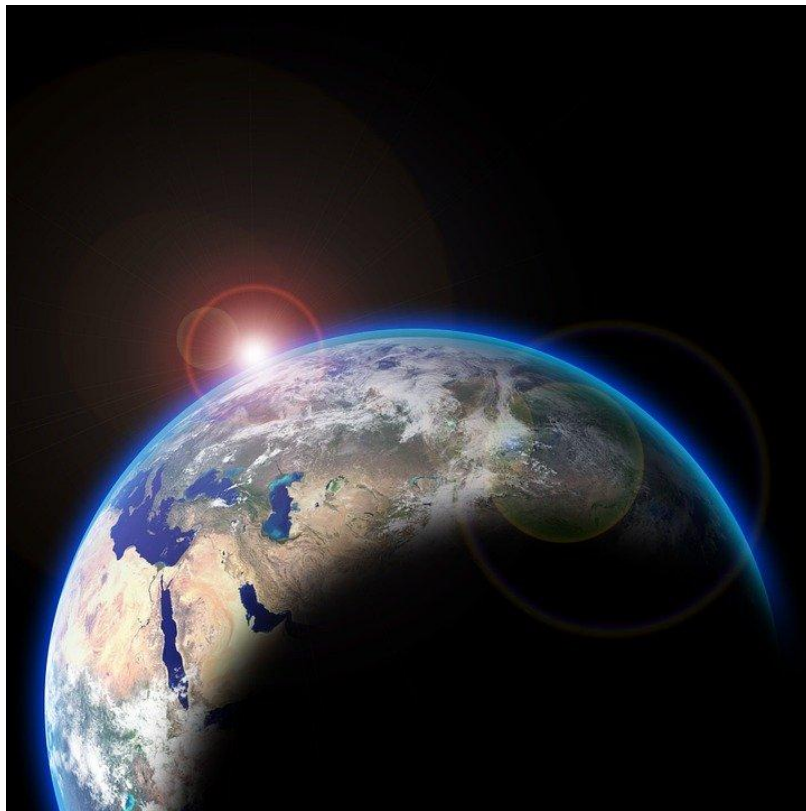
*ennakollinen

Lähde: Tilastokeskus, Energian hankinta ja kulutus

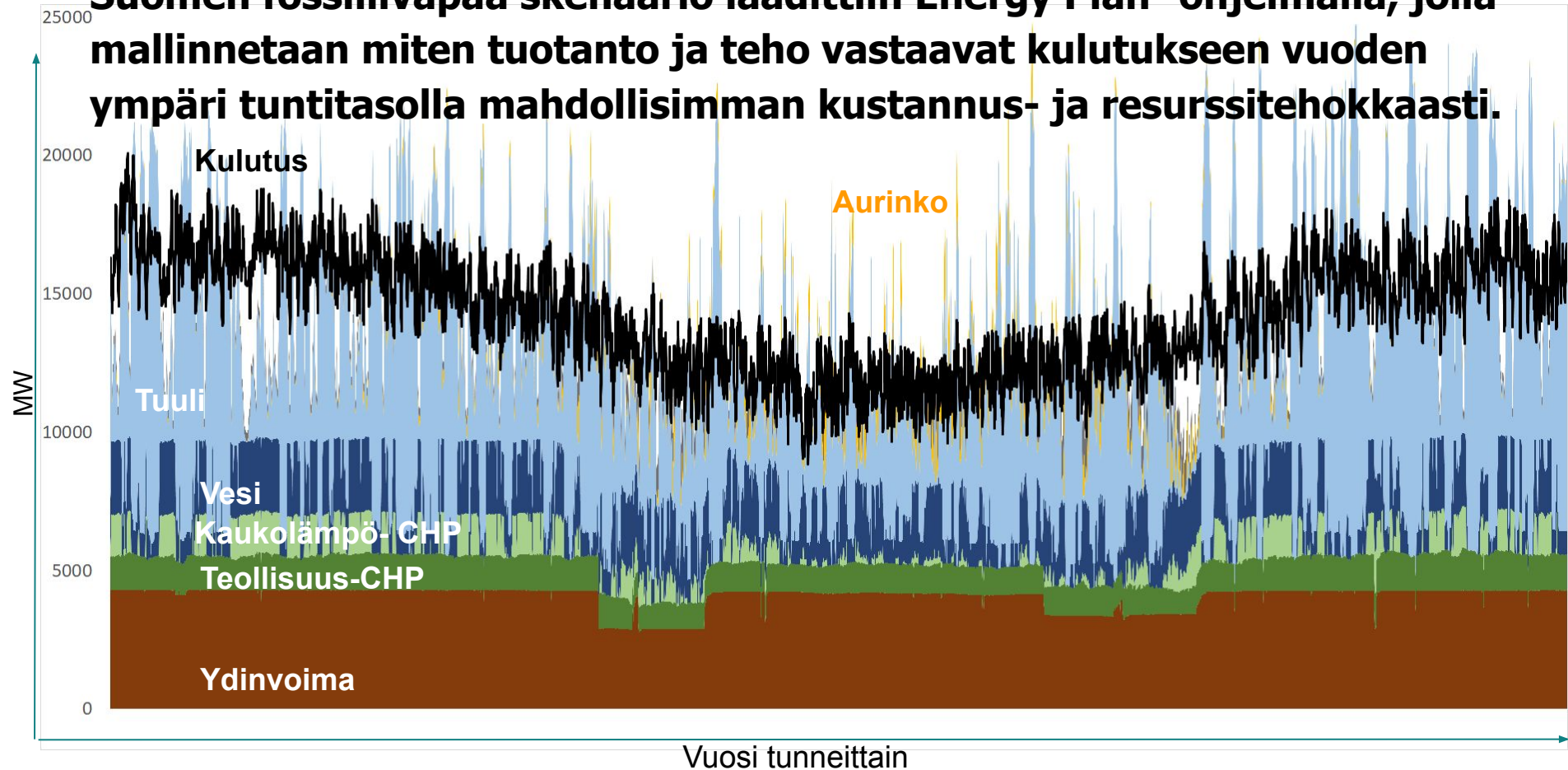
Siirtymä kohti fossiilivapaata energiajärjestelmää

Maapallolla hyödynnettävissä olevat vähäpäästöiset primäärienergian lähteet:

- Aurinkoenergia
- Biomassa (kestävä)
- Tuulivoima
- Vesivoima
- Aaltovoima
- Radioaktiiviset aineet
- Ympäristölämmön lähteet: geo-, ilma- ja vesistölämpö

Suomen fossiilivapaa skenaario laadittiin Energy Plan -ohjelmalla, jolla mallinnetaan miten tuotanto ja teho vastaavat kulutukseen vuoden ympäri tuntitasolla mahdollisimman kustannus- ja resurssitehokkaasti.

Lähde: <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/40756>

Miten energia tuotetaan fossiilivapaasti?

Primäärienergiälähteet	Primäärienergian kulutus Suomessa v. 2020, yht. 355 TWh	Suomen kulutus 100% fossiilivapaassa skenaariossa vuonna 2040
Tuulivoima	8 TWh	100 TWh (suora käyttö 60 TWh + 40 TWh synteettisiin polttoaineisiin, kun hyötysuhde 40% ja loppukäyttö 16 TWh)
Aurinkovoima	0,15 TWh	3 TWh
Ydinpolttoaineet, uraani	68 TWh	106 TWh (loppukäyttö 36 TWh sähköä)
Biomassa	99 TWh	110 TWh
Ympäristö- ja ylijäämälämpö (lämpöpumput)	12 TWh*	38 TWh
Vesivoima	16 TWh	15 TWh
Vienti/tuonti	15 TWh tuonti	5 TWh vienti
Fossiiliset polttoaineet	Öljy 75 TWh, kivihiili 20 TWh, maakaasu 20 TWh ja turve 12 TWh	0 TWh

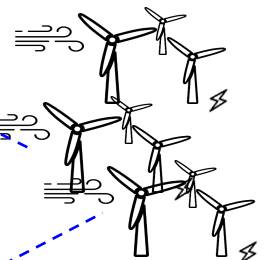
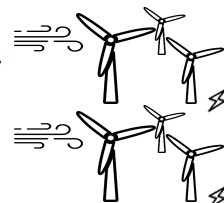
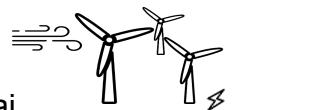
Muut, kuten kierrätyspolttoaineet ja teollisuuden reaktiolämpö on oletettu pysyvän samoina, joten ne eivät ole mukana taulukossa.

Fossiilivapaa kaukolämpö

Isoissa kiinteistöissä aurinkosähköä, sähköautoja, lämpöpumppuja, lämpökaivoja, älyohjausta ym.

Sähkövarastoja ja vedyn tuotantoa

Joustavaa vara- ja säättövoimaa puhtailla synteettisillä polttoaineilla tai kestäväällä bioenergialla

Tuulivoimaa

Uusissa rakennuksissa hyvät eristeet, aurinkosähköä, sähköautoja, älyohjausta ym.

Lämpöverkko

Jäähdytysverkko

Sähköverkko

Aurinkolämpöä

Teollisia ja keskisuuria meri-, ilma-, maa-, ja hukkalämpöpumppuja

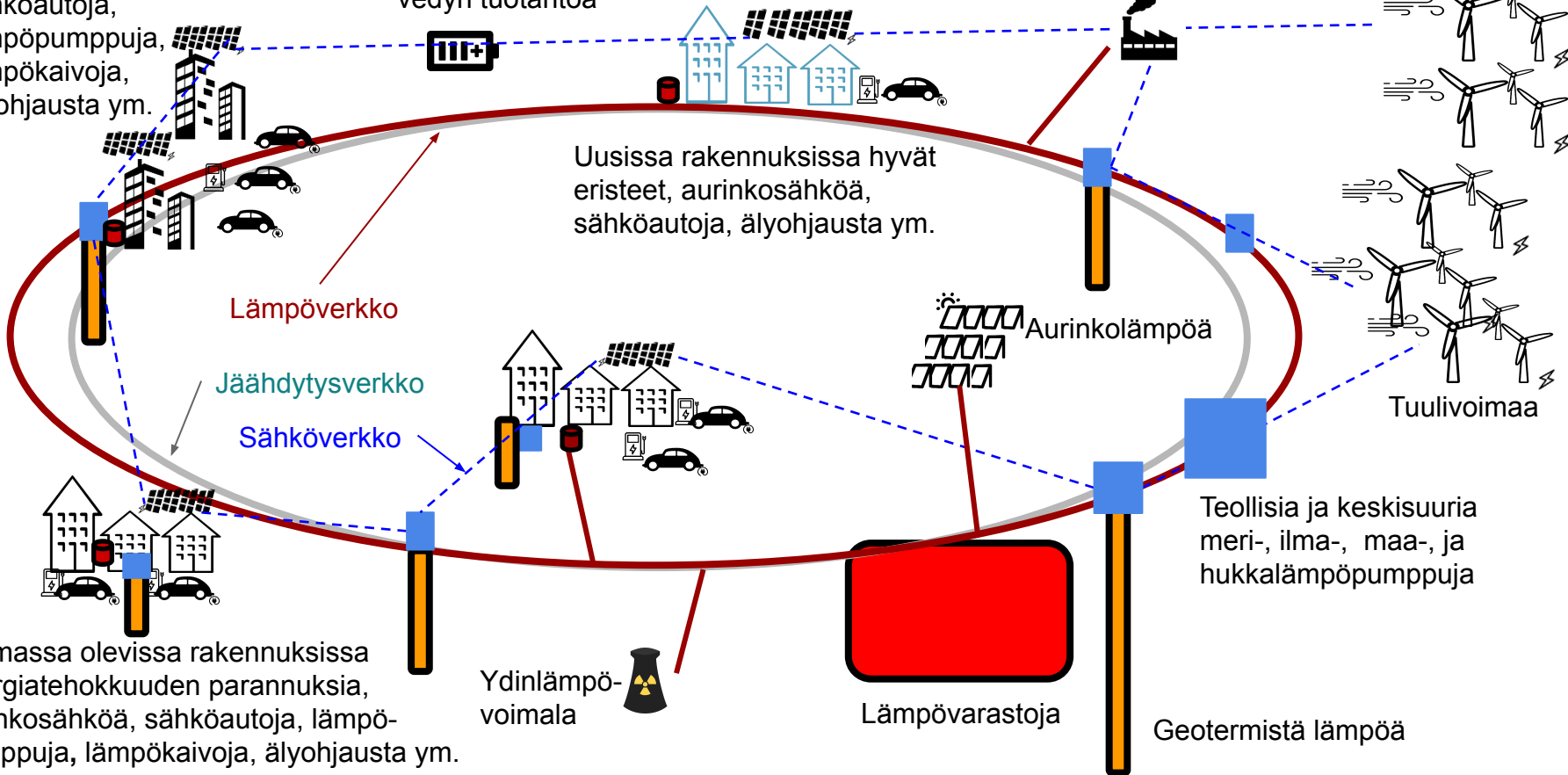
Olemassa olevissa rakennuksissa energiatehokkuuden parannuksia, aurinkosähköä, sähköautoja, lämpöpumppuja, lämpökaivoja, älyohjausta ym.

Ydinlämpövoimala

Lämpövarastoja

Geotermistä lämpöä

Pois polttamisesta - energian älykäs ja puhdas sähköistäminen on merkittävä keino saavuttaa hiilineutraali Suomi

Energiamurroksen ajurit ja haasteet

Ajureita:

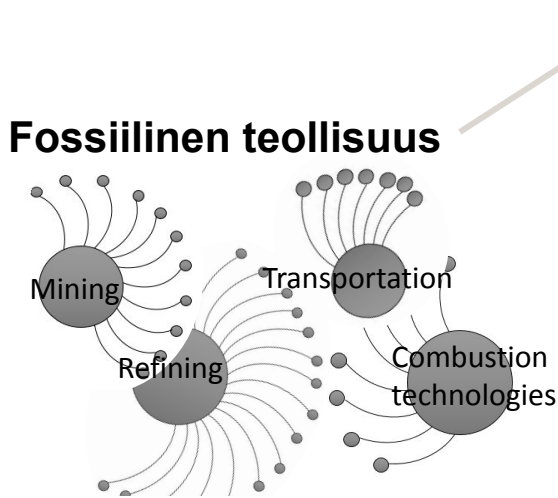
- Puhtaat energiateknologiat kehittyvät vauhdilla
- Digitalisaatio: automaatio ja IT mahdollistavat älykkään ja hajautetun energiaekosysteemin
- Ilmasto- ja energiaregulaatio kiristyy EU:ssa ja Suomessa
- Rakennusten omistajien kysyntä erillislämmitys-, viilennys- ja älyohjaustratkaisuja kohtaan lisääntyy
- Lämmitys sähköisty ja lämmityksen sektorikytkentä sähköjärjestelmään kasvaa
- Ihmisten huoli ilmastonmuutoksesta lisääntyy

Haasteita:

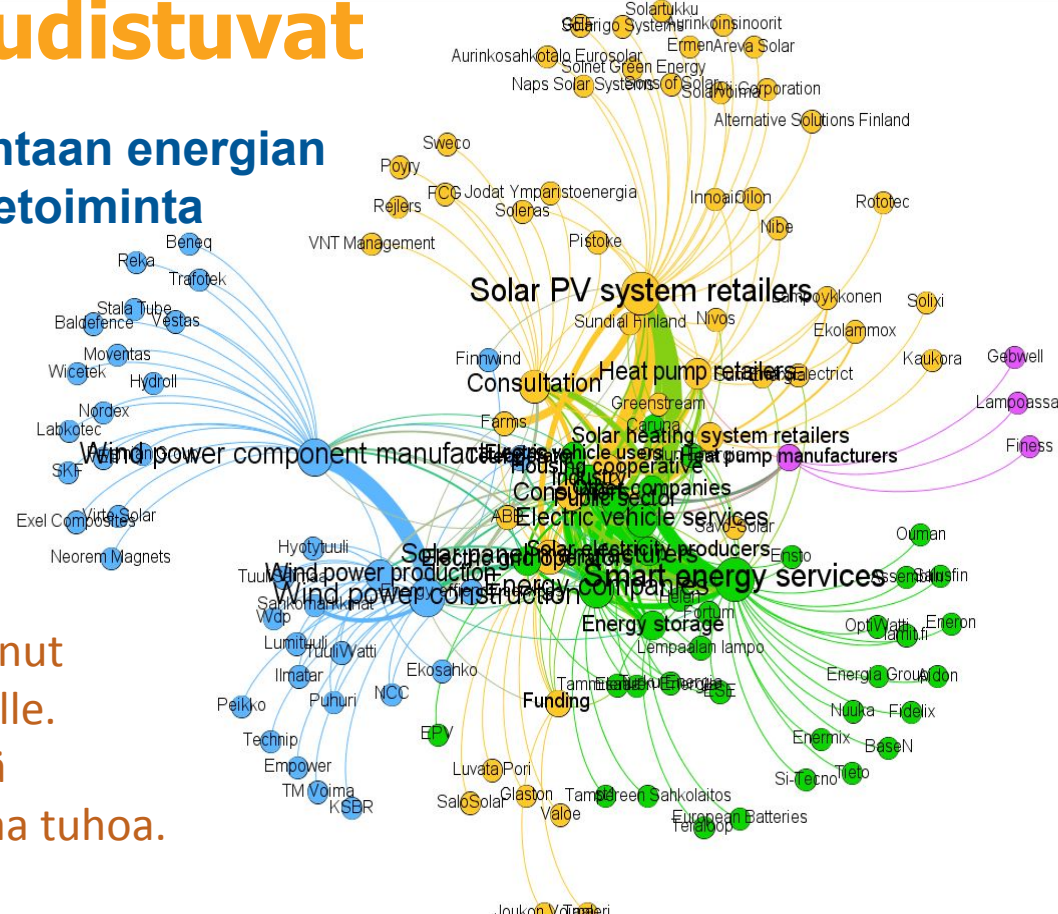
- Energiamurroksessa toimijoiden roolit muuttuvat ja toimintamalleja pitää uudistaa
- Lämmityksen ja teollisuuden energiamurros kytkeytyy voimakkaasti sähkömarkkinoiden murrokseen
- Puhtaiden teknologioiden kaupallistumis- ja hintakehityksen vauhdista ei ole varmaa tietoa – milloin on oikea aika investoida?
- Kestävän biomassan saatavuus on hyvin rajallista
- Kaukolämmön kilpailukyky heikkenee verrattuna esim. kiinteistökohtaiseen maalämpöön

Teknologiamurroksissa yrityskehittäjä ja liiketoimintamallit uudistuvat

Puhtaan energian liiketoiminta

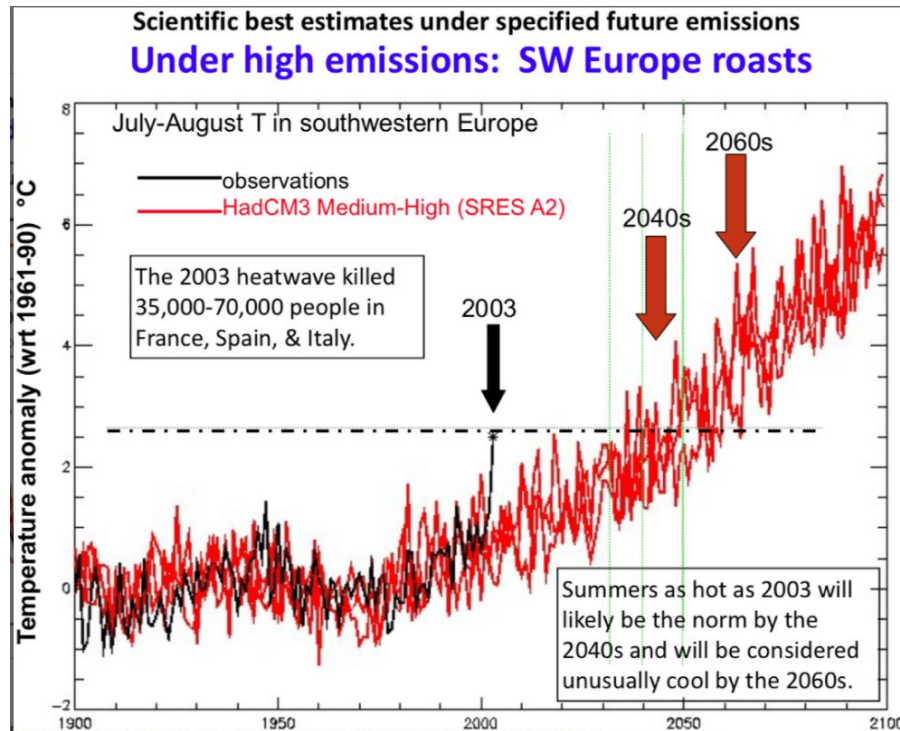

Murroksissa menestyminen on osoittautunut vaikeaksi perinteisille yrityksille ja toimijoille. Keskeinen syy on **polkuriippuvuus**. Edessä uusiutuminen - tai murros aiheuttaa luovaa tuhoa. Uusi liiketoiminta tulee vanhan tilalle.

Fossiilivapaus on systeeminen muutos, joka edellyttää yhteiskunnalta vahvaa ohjausta

Siirtymän edistäminen:

- Hinta- ja markkinaohjaus keskiössä - uusi tekniikka on jo pitkälti olemassa
- Irti polkuriippuvuudesta - kannusteiden lisäksi tarvitaan myös nykyjärjestelmää horjuttavia toimia

Tutkimuksen tuloksista nostoja:

Hukka- ja ympäristölämmön hyödyntämisen esteet ja edistämiskeinot kaukolämpöverkoissa

Tutkimusryhmä: **Karoliina Auvinen, Teemu Meriläinen ja Laura Saikku**
Suomen ympäristökeskus SYKE

Lisätietoja:

[https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Ilmastotyö/Energia/Hukka_ja_ymparistolammon_kasvun_esteet_i\(59173\)](https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Ilmastotyö/Energia/Hukka_ja_ymparistolammon_kasvun_esteet_i(59173))

Ylijäämä- ja ympäristölämmön haasteet ja edistämiskeinot

- ▶ Tutkimuksessa tunnistettiin **yli 70 haastetta**
  - ▶ Taloudelliset haasteet ja riskit olivat kaikista merkittävimpiä
- ▶ **Edistämiskeinoja esitettiin yli 50**
- ▶ Erityisen paljon keskustelua herättivät:
  - ▶ keinot kaukolämpöverkkojen lämpötilan alentamiseksi
  - ▶ kaukolämpöyhtiöiden ja lämmöntarjoajien väliset yhteistyö- ja markkinamallit

Tämä kuva, tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: [CC BY](#)

Haasteet tärkeysjärjestyksessä kaukolämpöyhtiöiden näkökulmasta

Kaukolämpöyhtiöiden näkökulmasta vastanneiden (N = 41) vastaukset kysymykseen: "Valitse listasta 3 haastetta, jotka olisi tärkeää ratkaista hukkalämmön hyödyntämisen kasvattamiseksi kaukolämpöverkoissa". Valinneiden osuus (%).

Haasteet tärkeysjärjestyksessä hukkalämmön tarjoajien näkökulmasta

Hukkalämmön tarjoajien vastaukset (N = 28) kysymykseen: "Valitse listasta 3 haastetta, jotka olisi tärkeää ratkaista hukkalämmön hyödyntämisen kasvattamiseksi kaukolämpöverkoissa". Valinneiden osuus (%).

Edistämiskeinot

- Kaukolämpöyhtiöt ja lämmöntarjoajat kannattamia toimenpiteitä olivat esimerkiksi:
  - **investointitukien jatkaminen kunnes hintataso alentunut**
  - **sähköveron alentaminen**
  - **kaavoituksella ylijäämä- ja ympäristölämmön lähteiden sijoittelu lämpöverkon lähelle**
  - **tiedon ja osaamisen parantaminen**
  - **yhteistyömallien kehittäminen**
- Mielenpitoja jakavia toimenpiteitä olivat mm. kaukolämpöverkkojen avaaminen lainsäädännöllä, pakkokeinot eivät saaneet kannatusta kummaltakaan ryhmältä
- Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi esteitä tulisi poistaa laaja-alaisilla toimenpiteillä, joita tarvitaan poliitikoilta, ministeriöiltä, koulutus- ja kehitysorganisaatioilta, kunnilta ja toimialajärjestöiltä sekä yrityksiltä itseltään.
- Lisätietoja:
[https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Ilmastotyö/Energia/Hukka_ ja_ ymparistolammon_kasvun_esteet_j\(59173\)](https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Ilmastotyö/Energia/Hukka_ ja_ ymparistolammon_kasvun_esteet_j(59173))

Poliitikoille ehdotettuja toimia:

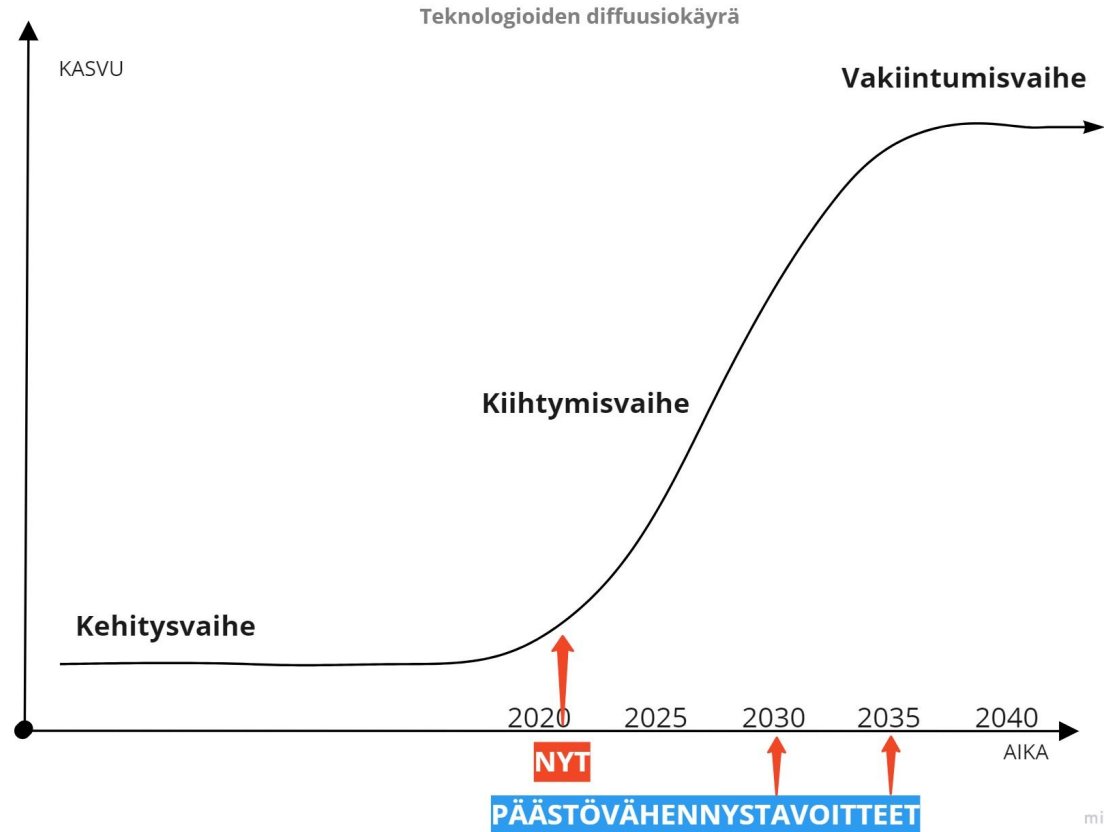
- ▶ Poliittisesti sidottu yli vaalikausien ulottuva pitkän aikavälin suunnitelma ja tiekartta sähkön ja polttoaineiden valmisteverojen ja tukien kehityskulkujen osalta.
- ▶ Teknologioiden pilotointi- ja demotukien jatkaminen, kunnes toteutuksia on riittävästi ja hintataso alentunut
- ▶ Lämpöpumppujen sähköveron alennuksen toteuttaminen hallitusohjelman mukaisesti
- ▶ Hukkalämmön myyjän pysyvyyteen liittyvän investointiriskin vähentäminen vakuus- tai takausjärjestelyllä 10-20 vuoden ajaksi
- ▶ Tuetaan asiakkaiden lämmönvaihtimien uudistuksia "romutuspalkkiolla" kaukolämpöverkon lämpötilan madaltamisen nopeuttamiseksi

[Tämä kuva](#), tekijä
Tuntematon tekijä,
käyttöoikeus: [CC BY-SA-NC](#)

Toimenpiteitä tarvitaan laaja-alaisesti puhtaiden energiainvestointien kiihdyttämiseksi

- **Hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää merkittäviä investointeja 14 vuodessa**
- **Edistämistoimenpiteiden toteuttaminen on tärkeää investointien kasvun vauhdittamiseksi**
- **Energia-murroksessa toimialarajat ylittävä yhteistyö on keskiössä**

Suomi voi hyötyä energiamurroksesta olemalla aktiivisesti mukana teknologia- ja markkinakehityksessä

hiilineutraalisuomi.fi

hiilineutraalisuomi.fi

CANEMURE

hiilineutraalisuomi.fi

HINKU

Esimerkkejä tuulivoima-alalla toimivista suomalaisista yrityksistä

Komponentit

Rakentaminen ja kehittäminen

Tuulienergian tuotanto ja myynti

Älykkään energian palvelut ja energian varastointi

Huolto

Rahoitus

Inspira

Konsultointi

Esimerkkejä aurinkoenergia-alalla toimivista suomalaisista yrityksistä

Aurinkopaneelien ja komponenttien valmistus

Järjestelmien suunnittelu, myynti ja asennus

Aurinkoenergian tuotanto ja myynti

Älyenergiapalvelut ja energian varastointi

Konsultointi

Rahoitus

Esimerkkejä lämpöpumpuualan yrityksistä

Valmistus

Maahantuonti

Jälleenmyynti ja asennus

Lämpöpumppeihin liittyvät tuotteet ja palvelut

MAALÄMMÖLLÄ 20 VUOTTA
LÄMPÖÄSSÄ

GEBWELL

JÄSPI

oilon
Kotimaiset maalämpöpumput

FINESS

atlantic

FG Finland

NILAN

Recair
INDUSTRAL GROUP

SCANOFFICE
VIESMANN
climate of innovation

ahtsell

ctc

NIBE

Högfors **GST**

LÄMPÖPUMPUT

Energiset
Pirkanmaa Oy

GEOLÄMPÖ OY

**HÄMEEN
MAALÄMPÖ**

tomallen | **SENERA**

Hesatek

FINKYLMÄ

lämpöYkkönen

PISTOKE

NIVOS
ENERGIA - VESI - NETTI

GEON
energia

Helmilämpö
Maalämpöpumput
vähellä hiilidioksidilla

**Eko
LÄMMÖX**

onninen

INNO AIR
Tietotekniikkaa ommatettuilta

ROTOTEC
CLEVER GEOENERGY PIONEER

**KAMALÄMPÖ-
VILART**
PUMPPUASENNUS

**Oulun
EKOLÄMPÖ OY**

**Maxten & Energy
MAX'S**

BIOTTORI
Lämpö ja vesi luonnosta.

PROHEAT

HEHKUMATTI

uponor

T&T

LÄMPÖPUMPUHUOLTO

ONE1
OUR NATURAL ENERGY

**maalämpö
huoltokeskus**

**LAHDEN
LÄMPÖPUMPU
HUOLTO**

LOVAL

URPO RANTA
KODINKONEHUOLTO

OH ENERGIA

Kylmä- ja Kuumahuolto Matikka Oy

Energiamurros.fi

UUDEN ENERGIAN YRITYKSET

Kiitos! Kysymyksiä?

Karoliina Auvinen

karoliina.auvinen@syke.fi

[@karoliinauvinen](https://twitter.com/karoliinauvinen)